

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
18.02.13 RE

S-sak 11/13

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: **Campusutvikling - konseptvalgutredning**

Tilråding:

1. *Styret tar til etterretning at Regjeringen igangsetter en konseptvalgutredning for å treffe beslutning om hvordan NTNUs nåværende og fremtidige arealbehov skal møtes, herunder de mest prekære arealbehovene for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene.*
  2. *NTNU må sikre at konseptvalgutredningen utreder to reelle løsningsalternativer som begge ivaretar NTNUs behov for faglig strategisk utvikling og vekst.*
  3. *Styret vil få fremlagt utkast til behovsdokument, strategidokument og kravdokument før alternativanalysen gjennomføres.*
  4. *Styret skal behandle KVVU dokumentene etter at kvalitetssikringen er gjennomført.*
  5. *Styret forutsetter at forutsetningene for å vurdere en annen campusløsning enn dagens løsning, jf. s-sak 44/12, avklares med Regjeringen før endelig valg av campusløsning blir gjort.*
  6. *Styret slutter seg til forslag til organisering av NTNUs prosjekt og involveringsprosesser.*
  7. *Styret fremholder at gjennomføring av konseptvalgutredning og framdrift for påfølgende byggeprosjekt, gjør at det er avgjørende å få midlertidige løsninger som kan avhjelpe arealbehovet på Dragvoll i mellomperioden.*
  8. *NTNU må arbeide kontinuerlig for at også de øvrige tiltakene i campusplanen kan realiseres så raskt som mulig*
-

Bakgrunn

Rektor har hatt en dialog med politisk- og administrativ ledelse i Kunnskapsdepartementet (KD) for å få avklart hvordan arealbehovene for Dragvoll-miljøene kan løses, og hvordan resten av campusplanen kan bli realisert, jf. sak 44/12.

1. Mandat for konseptvalgutredning

NTNU har fått en foreløpig avklaring som innebærer at regjeringen igangsetter en konseptvalg-utredning (KVU) for at regjeringen skal kunne treffe beslutning om hvordan NTNUs nåværende og fremtidige arealbehov skal møtes. Mandat for KVU, datert 24.01.13, er vedlagt. Kunnskapsdepartementet vil lede utredningen og har ambisjon om å fullføre utredningen innen 31.12.13.

Mandatet sier om oppdraget:

«Prosjektutløsende behov er tilstanden på anlegget på Dragvoll. Anlegget er underdimensjonert i forhold til dagens aktivitet og tilfredsstillende ikke krav til rasjonell undervisning og forskning. Det er behov for påbygning, renovering og ombygning av anlegget. NTNU har videre behov for en langsiktig og forutsigbar løsning (minimum 50 år) på arealbehovene for å fylle sin oppgave som forsknings- og utdanningsinstitusjon i nært samarbeid med instituttsektoren, næringsliv, offentlig og privat tjenestesektor samt internasjonale samarbeidspartnere.»

Dette tolkes som en anerkjennelse av NTNUs behov som er beskrevet i tiltak 1 i NTNUs campusplan. Ettersom Kunnskapsdepartementet anslår at realisering av arealbehovene vil overstige 750 mill. kroner, vil en slik beslutning vurderes gjennom en KVU der prosjektet vurderes inn i et helhetsbilde for å finne tjenlige løsninger for NTNU sett i et tidsperspektiv på minimum 50 år. Utredningen skal ta utgangspunkt i NTNUs strategi og utvikling fram mot 2050 med særlig vekt på de humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljøenes situasjon i dag. KVUen må også belyse hvordan NTNU best mulig kan ivareta sitt samfunnsoppdrag i et tidsperspektiv fram mot 2050. KVUen skal bygge på universitetets strategiplan og vurdere hvordan organisering, hovedfunksjoner, kompetansebygging og samarbeid med andre best kan løses, herunder vurdere alternative lokaliseringer for NTNU. Campusløsning blir dermed et av flere virkemidler for å nå NTNUs mål.

En avklaring vedrørende framtidig lokalisering av Dragvollfagene vil være en vesentlig del av KVUen. Departementet fremholder at disse miljøenes arealproblem må løses snarlig og må derfor prioriteres i første fase.

KD bruker begrepet en «begrenset KVU», uten at det er tydelig for oss hva begrensingen går på, utover det at vi bes om å utrede bare to alternativer. Det som er klart er imidlertid at intensjonen er at den skal gjennomføres med et betydelig *raskere tempo* enn det som er normalt (under 1 år mot normalt 2-3 år). Dette vurderes som mulig fordi dokumentene skal bygge på tidligere arbeid som er

utført av NTNU med nødvendige oppdateringer. Kunnskapsdepartementets utgangspunkt er at utredningen skal begrenses til to hovedalternativer for å få en effektiv gjennomføring. Tempoet vil være en utfordring, spesielt i forhold til gode medvirkningsprosesser ved NTNU. Samtidig er det i NTNUs interesse å få en rask avklaring og realisering av campusprosjektene.

Både fremdrift og omfang setter store krav til Kunnskapsdepartementet som skal lede oppdraget og til konsulentene som skal gjennomføre det. Det er grunn til å tro at NTNU må bidra med ressurser for at departementet skal holde fremdriften og for å sikre forankring av utredningen. Det er ikke gitt noe løfte om at NTNUs utredningskostnader vil bli dekket. NTNU har framholdt at vi forventer at det kan dekkes noen kostnader gjennom prosjektbudsjettet.

KD understreker at KVUen skal lede frem til en prinsippløsning som ivaretar et sett av definerte behov og overordnede prioriteringer. KVUen går ut på å vurdere mulighetsrom ut fra de behov en bruker har ut fra de oppgaver som skal løses. I universitets- og høyskolesektoren vil politiske føringer som kapasitet og kvalitet i forskning og utdanning vurdert sammen med institusjonens strategier, være premisser for en konseptvalgutredning. KVUen må påvise et gap mellom dagens situasjon og en ønsket framtidig situasjon og alternative måter dette kan dekkes på.

Finansdepartementet vil, når dokumentene er ferdigstilt av KD, kontrahere en ekstern kvalitetssikrer som skal vurdere kvaliteten i dokumentene og gi råd om/utrede hvilke alternativer de finner mest samfunnsøkonomisk lønnsomme. Det er grunn til å tro at denne prosessen vil gå minst fram til sommeren 2014. Deretter vil styret ved NTNU få KVU- dokumentene til behandling. Etter at regjeringen har fattet beslutning om konsept, skal prosjektet utvikles videre og detaljeres gjennom KS2. Bygging kan tidligst starte i 2016/2017. Med en slik fremdrift, vil NTNU ha behov for midlertidige løsninger for Dragvoll-miljøene.

2. Hva med styrets forutsetninger?

Regjeringen legger opp til at NTNUs styre kan vurdere ulike campusløsninger først når denne utredningen er ferdig. Styrets forutsetninger for å vurdere en encampusløsning (s-sak 44/12) er:

1. Lokalisering må utløse samlokaliseringssynergier
2. Det må kunne skje i en utviklingstakt som tilfredsstillende behøver for NTNUs utvikling
3. En ekstraordinær investering – ikke avhengig av direktebevilgning over budsjetttrammene under Kunnskapsdepartementet – for å gjenskape kapasitetene som i dag eksisterer på Dragvoll.
4. Driftsøkonomien må ikke forverres som følge av prosjektet
5. Det må sikres tomtekapasitet for minst 50 års utvikling.

Mandatet som nå foreligger, gir *ingen* avklaring på styrets fem forutsetninger. Vi forventer imidlertid at utredningen vil føre til avklaring på forutsetning 1 og 5, og at regjeringen etter konseptvalg følger

opp med nødvendige avklaringer om fremdrift og økonomisk risiko (2,3,4) med den campusløsning som vedtas.

Mandatet for KVUen sier at: «*Det skal tas sikte på at utbyggingen kan ferdigstilles innenfor en tidsramme på 10 år.*» Fremdrift vil avhenge av valg av organiserings- og styringsmodeller for en utbygging.

Dialog med departementet for å komme lengre med forutsetning 3, har ikke ført frem. Det er i mandatet åpnet for å se verdirealisering i sammenheng med finansiering av byggeprosjektet. Men regjeringen fremholder at resultatet av KVUen må foreligge før den kan ta stilling til spørsmålet hvordan dette skal gjøres.

3. Vurdering av situasjonen

Vi er i en situasjon der det er nødvendig å gjennomføre en KVU for å komme til et veivalg for hvordan arealbehov for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagene skal løses. Prosjektet vil ha en gjennomføringstid på opp mot 10 år, og det er derfor viktig at valg av både campusløsning og vedtak om utbyggingsomfang blir robust i forhold til skiftene politiske konstellasjoner både nasjonalt og lokalt.

I dialogen med Kunnskapsdepartementet har våre viktigste påpekninger vært at hele NTNU-virksomhetens campusbehov i et 50-årsperspektiv må belyses. Dette for å se at campusen kan utvikles i trinn, på en måte som gjør at vi har en god campusløsning i alle utbyggingstrinn. Anbudsgrunnlaget mener vi nå tilfredsstillende ønsket om å belyse NTNUs arealbehov i sammenheng, men KVUen vil *kun* gi *beslutningsgrunnlag* for Dragvollfagernes behov og plassering. Det betyr at campusplanens øvrige prosjekter må gjennom separate KVUer i de tilfeller der kostnaden overstiger 750 mill kr per prosjekt. Dette gjelder foreløpig bare prosjektet på Kalvskinnet (VM/Vitensenter) og KAM (samlokalisering av billedkunst, arkitektur og musikk ved Øya/ Høyskoleparken).

Det er først og fremst tidsrammen for KVUen som begrenser mulighetene til en grundig behandling av alle behov som ligger til grunn for campusplanen. Kompleksiteten i en KVU påvirker både kostnad og tid i betydelig grad. Derfor har departementet valgt «å spisse» denne KVUen for å få en raskest mulig avklaring på de mest prekære behovene.

Tidsperspektivet for realisering av de øvrige tiltakene i campusplanen, vil i alle tilfeller avhenge av politiske prioriteringer i sektoren. Vi har fått forståelse av at tiltak 3 (utvikling av laboratorieinfrastruktur, ESFRI 1 og 2) i campusplanen ligger i departementets prioriterings kø. Tiltak 2 (magasin/Vitensenter Kalvskinnet) har fått et omfang som gjør at KVU er nødvendig. Fra den tid dette ble klart i fjor synes prosjektets framdrift å ha stoppet opp. Departementet var selv pådriver for å starte opp dette prosjektet på grunn av den prekære magasinsituasjon ved muséet. Bekymringen er at disse prosjektene *kan* utsettes ytterligere om eksisterende bygningsmasse på Dragvoll må gjenskapes et annet sted i neste 10 årsperiode. Derfor må NTNU arbeide kontinuerlig for at også de øvrige tiltakene i campusplanen kan realiseres så raskt som mulig.

Ved et eventuelt skifte av regjering høsten 2013, vil NTNU ha behov for å forankre KVVU prosessen i ny ledelse. Det må da klarlegges om de politiske føringene som er lagt på prosjektet opprettholdes, evt. må endringer formuleres.

4. Tidligere utredninger og utfordringer

Tidligere utredninger som utredningen av samlokalisering i 2006 og en påbegynt KVVU i 2007-2008, vil være nyttig materiale inn i KVVUen, men en rekke analyser og vurderinger må oppdateres og utvides. Dette utdypes under.

Kunnskapsdepartementet skal lede arbeidet og skal kontrahere ekstern KVVU-kompetanse for å få produsert et behovsdokument, et strategidokument, et kravdokument og en alternativanalyse i samarbeid med NTNU. Før en KVVU kan komme i gang, må oppdraget ut på offentlig anbud. NTNU har vært i dialog med Kunnskapsdepartementet om konkurransegrunnlaget. Finansdepartementet har satt de formelle rammene for slike prosesser.

NTNUs KS1/KVVU utredning av campusplanen i 2007-2008 kom aldri så langt som til alternativanalysen, men det finnes grunnlagsmateriale for behovsanalyse, strategidokument og kravdokument som kan utvikles og oppdateres. KD vil ønske god dialog med NTNU, men for å holde framdriften, må omfanget reduseres og analysene forenkles. God interne involveringsprosesser er viktig slik at dokumentene ivaretar NTNUs faglig strategiske utviklingsbehov og behov for vekst.

Alternativanalysen

Alternativvurderingen skal ta utgangspunkt i en to-campus løsning som i dag og med en utvidelse, renovering og ombygging av anlegget på Dragvoll, versus en campusløsning bygget rundt Gløshaugen.

To-campusløsningen ble rimelig godt utredet i 2008-2009 og Dragvollfagenes behov ble godkjent av Kunnskapsdepartementet. Arealbehovet må oppdateres i tråd med nye vekstscenarier.

Campusløsning nær Gløshaugen kan tenkes i flere varianter. Kapasiteten for utbygging på ENTRAs tomt i Holtermannsvei 1 og KLP tomte nær Hesthagen kan være noe mindre enn i tidligere utredninger. Det finnes muligheter også i Sydområdet av Gløshaugen som ikke var en del av alternativene i 2005-2006. Utvikling av lokaliseringsløsning bør forankres gjennom gode interne prosesser. Dagens nærhetsbehov og arealbehov vil gi naturlige føringer, men det er avgjørende at alternativene/konseptene som utredes blir svar på de målene som formuleres i strategikapittelet og kravene i kravdokumentet.

Et tilleggsmoment er at mandatet for KVVUen legger opp til en noe bredere tilnærming enn tidligere utredninger av campusløsning. Følgende sitat fra mandatet, illustrerer dette (vår utheving):

KVUen skal bygge på universitetets strategiplan og vurdere hvordan organisering, hovedfunksjoner, kompetansebygging og samarbeid med andre best kan løses, herunder vurdere alternative lokaliseringer for NTNU i Trondheim kommune.

Intensjonen i en KVVU-prosess er at lokalisering skal vurderes som en del av et større bilde der campusløsning er *ett virkemiddel blant flere*, som skal bidra til måloppnåelse for samfunnet og NTNU. Sammenheng mellom strategi og campusløsning må dermed drøftes på en annen måte enn det som har vært gjort tidligere. Campusløsningens betydning for måloppnåelse må beskrives og vurderes. Dette understreker ytterligere at det må gjøres en helhetlig vurdering av NTNUs langsiktige behov for nye og fleksible bygningsløsninger for alle fagområder. Dette betyr også at argumenter for framtidig fleksibilitet, effektiv drift, moderne bygg, nærhet mellom funksjoner og fagmiljø, organisering av støttefunksjoner, arealeffektivitet, o.l., er grunnlag for drøfting av ulike campusløsninger. Gode alternative lokaliseringssløsninger skal utvikles i nær kontakt med fagmiljøene og samarbeidspartnere.

5. Konklusjoner, videre arbeid

Gjennomføring av en KVVU er nødvendig for å få løst de prekære arealbehovene for de humanistiske og samfunnsvitenskapelige. Midlertidige løsninger må drøftes med KD.

NTNU har vedtatt en ambisiøs campusplan med tiltak på til sammen 4,4 mrd (ikke inkludert Ocean Space Center). Det er tverrpolitisk enighet for NTNUs utviklingsbehov og regjeringen og viser nå vilje til betydelige investeringer i bygg for NTNU. Dagens regler for kvalitetssikring av store statlige investeringer, fremtvinger imidlertid en KVVU der bygningsløsning skal vurderes som ett av flere virkemidler for å nå NTNUs mål om å være et fremragende universitet. NTNU må i en KVVU sikre gode interne prosesser slik at beslutningsgrunnlaget tilfredsstillende både NTNUs og regjeringens behov.

Forutsetningene som styret har vedtatt for å vurdere en annen campusløsning enn dagens løsning, står fast og blir viktig når resultatet av regjeringens KVVU skal vurderes i 2014/2015.

Gjennomføring av KVVUen vil kreve gode og effektive involveringsprosesser ved NTNU og arbeidet forankres i dekanmøtet ved at det nedsettes en styringsgruppe for prosjektet som ledes av rektor og med 3-4 representanter for dekangruppen, studenttingsleder og en representant fra arbeidstakerorganisasjonene. Det nedsettes en prosjektgruppe med nødvendig kompetanse for å gjennomføre NTNUs del av arbeidet og ivareta dialogen med departementet.

Forslag til mandat for prosjektet

- Ansvar for NTNUs leveranse inn i Kunnskapsdepartementets KVVU arbeid (jf. mandat for KVVU i vedlegg 1)
- Sikre gode medvirkningsprosesser ved NTNU.
- Utvikle et faglig strategisk fremtidsbilde for NTNU med vekt på utvikling av tverrfaglig samhandling (utdanning, forskning, nyskaping, formidling).

- Bidra til å utvikle vekstscenarier for *hele* NTNUs virksomhet med 25 og 50 års perspektiv, i samarbeid med Kunnskapsdepartementet.
- Sikre nødvendig forankring av innholdet i behovsdokument, strategidokument og kravdokument, i organisasjonen og i styret, før alternativanalysen gjennomføres
- Utvikle konkrete forslag til campusløsninger på aktuelle tomter på Dragvoll og ved Hesthagen/Holtermannsveien, på Øya og i Sydområdet, som grunnlag for drøfting i organisasjonen.
- Fristen for dette oppdraget er 31.12.13.

Dekanmøtet i plenum vil jevnlig få seg forelagt resultater fra arbeidet for å gi politiske signaler til prosessen. SESAM, AMU og andre etablerte organer vil bli holdt inne i medvirkningssløyfa gjennom sine normale arbeidsprosesser. Det legges opp en god informasjonsspredning om prosjektets utvikling til alle medarbeidere.

Det vil utarbeides en prosjektplan som fremlegges for styret så snart det er gjort nødvendige avklaringer av ansvars- og oppgavefordeling mellom KD og NTNU.

Kulepunkt 3 i mandatet: Utvikle et faglig strategisk fremtidsbilde for NTNU med vekt på utvikling av tverrfaglig samhandling (utdanning, forskning, nyskaping, formidling), er en oppgave som NTNU trenger å gjøre som grunnlag for sitt innspill til behovs- og strategidokument i KVVU. Arbeidet er en naturlig oppfølging av prosessen med utvikling av tematiske satsingsområder, og av konkretisering av NTNUs faglige utviklingsstrategi. Hva vil samfunnets etterspørsel etter tverrfaglig utdanning og forskning, kreve av NTNU i fremtiden? Problemstillingen må belyses helt *uavhengig* av campusløsning og lokalisering, og må forankres i en prosess der fakultetene deltar, og styret involveres i prosessen og vedtar.

Viktige makrotrender som foregår i samfunnet og i vitenskapen er:

- Tjenestesektorens utvikling er viktig, ikke minst offentlig sektors utviklingsbehov
- Globale problemstillinger innenfor helse, energi, klima, fattigdomsbekjempelse, og bærekraftig ressursbruk
- Produktutvikling handler i økende grad om produkter og tilknyttede tjenester og prosesser i sammenheng
- Utvikling av muliggjørende teknologier som drivere for samfunnsutviklingen
- Erkjennelsen av at vitenskap og kunstnerisk virksomhet utvikler seg slik at ny kunnskap i betydelig grad skapes i grenseflaten mellom de eksisterende disiplinene.

En vurdering av disse trendene i konteksten av NTNUs strategi vil identifisere behov for utvikling på mange områder, og kan tjene til å sette det foreliggende campusprosjekt inn i en totalsammenheng.

En slik trendanalyse bør bli en del av NTNUs rullerende strategiarbeid.

[Vedlegg 1](#): Mandat for konseptvalgutredning for Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)